

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D., JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D., JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: J. D., Mgr. Dagmar Dřímálovou Rezkovou, advokátkou se sídlem Muchova 9, Praha 6, 160 00, Česká republika, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, 170 34, Česká republika, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 4. 2008, č. j. OAM-284/LE-C06-L06-2008, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2008, č. j. 4 Az 12/2008 – 50,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2008, č. j. 4 Az 12/2008 – 50
se ruší a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Výše uvedeným rozsudkem Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) zamítl žalobu žalobce proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 4. 2008, č. j. OAM-284/LE-C06-L06-2008, kterým žalovaný zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Hlavní argumentem žalovaného byl závěr, že žalobce podal žádost o udělení

mezinárodní ochrany ve snaze vyhnout se vydání do Ruské federace, jakož i předání k trestnímu stíhání do Ruské federace. O udělení mezinárodní ochrany mohl požádat žalobce dříve, neboť na území ČR pobývá od roku 2003. Žádost podal až poté, co viděl aktuální průběh vydávacího řízení a dále zjistil, že české justiční orgány podaly návrh na převzetí trestního stíhání justičními orgány Ruské federace. Meritorním posouzením, zda byly naplněny podmínky stanovené v § 12 a § 14a zákona o azylu, se žalovaný vzhledem k aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu nezabýval.

Žalobce ve své žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že do ledna 2003 byl stoupencem Svazu pravicových sil, veřejně kritizoval politiku současného prezidenta Putina. Spolupracoval jako regionální zástupce novinářky A. P. pro níž sbíral svědectví, fotografie od účastníků války v Čečensku. Následně tyto materiály zveřejňoval na internetu. Na internetu taktéž zveřejňoval materiály o korupci mezi regionálními veřejnými činiteli a vyššími důstojníky policie. Opakovaně mu v souvislosti s touto činností bylo vyhrožováno důstojníky policie, byl bezdůvodně několikrát zadržován. Proti jeho příteli bylo zahájeno trestní stíhání a žalobce byl předvolán jako svědek na policii. Potom jej kontaktovala vyšetřovatelka správy ministerstva vnitra Omské oblasti, požádala stěžovatele o schůzku, na které mu sdělila, že na ni nadřízený vyvíjí nátlak a nutí ji, aby bez důvodů a důkazů sdělila žalobci obvinění ze stejného trestného činu. Proto se stěžovatel rozhodl odjet. Koncem ledna 2003 přijel do ČR, začal zde podnikat. Zároveň pokračoval ve své politické činnosti a svými články podporoval opozici prostřednictvím internetu. Pokračoval ve zveřejňování informací kritizujících režim Putina. Ve snaze dostat žalobce zpět na území Ruska, bez sdělení obvinění, bez důkazů, byl obvodním soudem v Omsku dne 30. 4. 2003 vydán příkaz k zatčení stěžovatele. Generální prokuratura Ruská federace požádala Ministerstvo spravedlnosti ČR o vydání stěžovatele do Ruska k trestnímu stíhání. Dne 31. 10. 2006 byl usnesením pozorovacího soudu zrušen příkaz k zatčení žalobce. V ČR má stěžovatel manželku a syna, kteří mají české občanství. O azyl v roce 2003 žalobce nepožádal, protože azyl nepotřeboval, byl zde legálně, měl vízum. Také nepředpokládal, že bude snaha za každou cenu jej dostat na území Ruské federace k neexistujícímu trestnímu stíhání a bude na něj vydán zatýkácí příkaz. Nyní se rozhodl o azyl požádat, protože bylo proti němu zahájeno trestní stíhání a hrozí mu vydání do Ruské federace. Domnívá se, že v případě návratu bude pronásledován pro své politické názory, protože se nevzdá práva kritizovat situaci na území Ruské federace. Usnesením Městského soudu Nt 419/2004 ze dne 26. 4. 2005 bylo rozhodnuto o vzetí žalobce do vydávací vazby. Stěžovatel byl v Ruské federaci stíhán pro trestný čin podvodu, kterého se měl dopustit tím, že koncem měsíce června 2001 přiměl osobu jménem Š. V.I., aby na internetu zveřejnil inzerát, podle něhož společnost Zapsibněftšbyt prodává hořlavé a mazací materiály, přičemž si oba byli vědomi, že nemají možnost zmíněné materiály prodat. Žalobce vybral od zákazníků zálohy, které si ponechal a ze země uprchl. Tímto jednáním způsobil škodu 2 093 331 rublů.

Žalovaný dále zjistil, že Krajským zastupitelstvím v Ústí nad Labem dne 13. 10. 2007 byla podána obžaloba na žalobce pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 trestního zákona ČR, ve spolupachatelství podle §9 odst. 2, že v období od 8. 4. 2005 do 9. 11. 2006 prostřednictvím nabídek na internetu, jménem existujících obchodních firem, ale bez jejich souhlasu a vědomí, nabízeli dodávku strojů a zařízení společností na území Ruské federace. Poté, co došlo k dohodě, požadovali

zaslání zálohy kupní ceny, které použili pro svou potřebu, aniž by realizovali dodávku zboží. Trestní stíhání bylo zahájeno dne 13. 11. 2006. Vzhledem k tomu, že všichni poškození a podstatní svědci, se nacházeli na území Ruské federace, jevílo se vhodné předat trestní věc orgánům ruské federace. Na základě správního řízení žalovaný dospěl k závěru, že je na místě aplikovat ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu, neboť bylo ve správním řízení objasněno, že žalobce podal žádost o udělení mezinárodní ochrany ve snaze vyhnout se vydání do Ruské federace, jakož i předání k trestnímu stíhání do Ruské federace.

Žalobce brojil proti tomuto rozhodnutí žalobou, kterou městský soud kasační stížností napadeným rozsudkem zamítl. Shledal, že podmínky pro aplikaci ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu byly naplněny. Dále konstatoval, že tvrzení žalobce o tom, jaké zaujímá názory na nedemokratický režim v Ruské federaci a jakým způsobem své názory zveřejňuje na internetu se jeví jako účelové.

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek kasační stížností.

V kasační stížnosti stěžovatel namítá, že v průběhu jednání před soudem nebyla vedena řádná protokolace, příp. nebyl pořízen audiozáznam tak, aby byla zaznamenána výpověď stěžovatele. Stěžovatel je přesvědčený, že celý rozsudek byl již předem připravený, neboť soud vůbec nepřipustil stěžovatelem učiněné návrhy na doplnění dokazování (tj. zejména listiny, které stěžovatel předložil při soudním jednání). Právní zástupkyně stěžovatele dne 5. 9. 2008 učinila návrh na přerušení řízení z důvodu podané žádosti stěžovatele o udělení státního občanství ČR. Současně požádala o odročení jednání a učinila návrh na doplnění důkazů. Městský soud žádné rozhodnutí ve věci podaného návrhu na přerušení řízení neučinil. Taktéž nerozhodl o návrhu na doplnění důkazů, resp. k odmítnutí těchto návrhů se nevyjádřil ani v napadeném rozsudku. Dle názoru stěžovatele městský soud nedostatečně zjistil skutkový stav. V odůvodnění napadeného rozsudku soud uvádí, že stěžovatel požádal o udělení mezinárodní ochrany dne 8. 4. 2008, tj. v době, kdy byl vazebně stíhán a byl umístěn do vydávací vazby. Rozhodnutím Ministra spravedlnosti ČR ze dne 23. 1. 2007 však bylo vydání k trestnímu stíhání do Ruské federace odloženo do doby skončení trestního řízení na území ČR.

K aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu stěžovatel namítá, že se v Ruské federaci nedopustil žádného jednání, které by vykazovalo znaky trestného činu, na jehož základě by mohl být vydán k trestnímu stíhání do Ruské federace. Žádost o vydání do Ruské federace je založena na smyšlené trestné činnosti stěžovatele, které se nikdy nedopustil a to s jediným cílem, dostat stěžovatele zpět do Ruské federace a tam jej zlikvidovat. Stěžovatel v průběhu správního řízení předložil listinné důkazy, že jeho strýc je prezidentem fondu podporujícího stranu bývalého prezidenta Putina Jednotné Rusko. Policejní orgány Ruské federace se snažily dostat stěžovatele do Ruské federace s cílem zmařit jeho volební kampaň, neboť stěžovatel byl stoupencem opoziční strany Gariho Kasparova Jiné Rusko. Stěžovatel předložil i listiny, že spolupracoval se zavražděnou novinářkou A. P., které poskytoval informace o korupci, zfalšovaných volbách, únosech a vraždění lidí v Čečensku. Dále předložil důkazy o tom, že byl při výsleších bez advokáta, byl bit, mučen nasazováním plynové masky. Soud dále nevzal v potaz sdělení Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku ze dne 11. 3. 2008. Stěžovatel tak má důvodné pochybnosti, zda se soud s těmito listinami seznámil před vydáním rozsudku. Stěžovatel namítá, že správní

řízení bylo velmi krátké a rychlé, trvalo pouhých 7 dní. Za tak krátkou dobu si stěžovatel nemohl obstarat listiny, kterými mohl prokázat svá tvrzení, stejně tak si nemohl zvolit právního zástupce, čímž byla porušena stěžovatelova ústavní práva. Stěžovatel v ČR založil rodinu, manželka i syn jsou občany ČR, stěžovatel zde legálně podnikal. Svědčí mu tedy i důvody humanitární. O mezinárodní ochranu požádal až poté, kdy pochopil, že soud rozhodující o jeho vydání do země původu nebere v potaz jím uplatněné námitky, v řízení neodstranil zjevné procesní nedostatky žádosti o vydání, nevyjasnil rozpory v listinných důkazech.

Zákon o azylu nestanoví, ve kterém okamžiku je žadatel o mezinárodní ochranu povinen požádat. Stěžovatel namítá, že žádost nepodal z důvodu, aby se vyhnul trestnímu stíhání, ale z důvodu, že v zemi původu mu hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 zákona o azylu. Stěžovatel byl v zemi původu pronásledován dle § 12 zákona o azylu. Stěžovatel žádá o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti. Navrhuje rozsudek zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení.

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil dne 27. 11. 2008. Uvádí, že z okolností případu je zjevné, že stěžovatel podal svou žádost o poskytnutí mezinárodní ochrany až za situace, kdy mu hrozilo vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny. V případě stěžovatele bylo rozhodnuto příslušnými orgány o povolení jeho vydání k trestnímu stíhání do Ruské federace pro spáchání trestného činu podvodu s odložením realizace do doby skončení trestního stíhání vedeného proti stěžovateli tentokrát na území ČR a to taktéž pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu. Stěžovatel mohl podat žádost dříve, neboť se na území ČR zdržoval od roku 2003. Stěžovatel měl možnost se ve správním řízení vyjádřit k důvodům podání žádosti. Namítá-li stěžovatel udělení humanitárního azylu, je tato námitka dle § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřipustná. Žalovaný navrhuje kasační stížnost zamítnout.

Nejvyšší správní soud v první řadě předeseílá, že nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť podání kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu (městského soudu) o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ve věci mezinárodní ochrany (dříve azylu) má odkladný účinek ze zákona (§ 32 odst. 5 zákona o azylu).

Nejvyšší správní soud dále přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je tedy přípustná.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje neurčitý právní pojem, jehož výklad provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb.

NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.*

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:

a) Krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu.

b) Krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva.

Nejvyšší správní soud shledává kasační stížnost přijatelnou z důvodu zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele (čtvrtý důvod přijatelnosti).

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že žádost o udělení mezinárodní ochrany nepodal pouze z důvodu, aby se vyhnul trestnímu stíhání, ale z důvodu, že v zemi původu mu hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 zákona o azylu. Stěžovatel má za to, že byl v zemi původu pronásledován dle § 12 zákona o azylu. Tyto skutečnosti tvrdil již ve správním řízení.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Azs 24/2008 - 48, publikovaném pod č. 1724/2008 Sb. NSS judikoval, že § 16 odst. 2 zákona o azylu vykládaný v souladu s čl. 13 a 18 kvalifikační směrnice (2004/83/ES) a čl. 23 odst. 4 písm. i) a j) procedurální směrnice (2005/85/ES) vyžaduje aplikaci třístupňového testu: (1) zda hrozí žadateli vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny; (2) zda mohl žadatel požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve; a (3) zda je z postupu žadatele patrné, že žádost o mezinárodní ochranu podal „pouze“ s cílem vyhnout se tomuto hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny. Tyto tři

podmínky musí být splněny kumulativně; v případě nesplnění byť jedné z nich nelze § 16 odst. 2 zákona o azylu aplikovat.

Na základě výše uvedeného třístupňového testu vyplývajícího z § 16 odst. 2 zákona o azylu Nejvyšší správní soud považuje v projednávané věci za nesporné, že stěžovateli hrozí vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny a že mohl podat žádost o mezinárodní ochranu dříve. Spornou je pouze otázka, zda stěžovatel podal žádost o mezinárodní ochranu „pouze“ s cílem vyhnout se vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny. Ačkoliv stěžovatel v pohovoru se žalovaným uvedl skutečnosti, které by mohly být azylově relevantní (zdejší soud se na tomto místě nikterak nevyjadřuje k tomu, zda tyto důvody jsou dostatečné pro udělení azylu), žalovaný ani městský soud se těmito skutečnostmi vůbec nezabývali.

Rozhodnutí žalovaného i rozsudek městského soudu jsou tedy nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, a to konkrétně pro absenci posouzení třetího kritéria třístupňového testu vyplývajícího z § 16 odst. 2 zákona o azylu, tj. zda stěžovatel podal žádost o mezinárodní ochranu „pouze“ s cílem vyhnout se vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny. Jak konstatoval Nejvyšší správní soud ve výše citovaném rozsudku ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Azs 24/2008 - 48, „§ 16 odst. 2 zákona o azylu tudíž nelze vykládat jako další vylučující klauzuli; vylučující klauzule jsou taxativně vymezeny v čl. 12 a 17 kvalifikační směrnice (v zákoně o azylu pak v § 15 a § 15a) a rozšíření důvodů pro vyloučení z mezinárodní ochrany by bylo v rozporu s komunitárním právem“ [bod IV. b) tohoto rozsudku].

Při posouzení zákonnosti aplikace § 16 odst. 2 zákona o azylu bude městský soud povinen aplikovat kritéria pro splnění třetího bodu testu stanovená ve výše uvedeném rozsudku ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Azs 24/2008 - 48, tj. zejména věrohodnost tvrzení o důvodech pro mezinárodní ochranu a relevantnost tvrzené hrozby vzhledem k informacím o zemi původu.

Namítal-li stěžovatel vadu soudního řízení, když městský soud nerozhodl o návrhu stěžovatele na přerušení řízení, nelze s ním souhlasit. Ze soudního spisu vyplývá, že městský soud při jednání konaném dne 26. 9. 2008 rozhodl o návrhu na přerušení tak, že mu nevyhověl. Dle protokolu o jednání bylo o návrhu rozhodnuto a poté soud své rozhodnutí stručně odůvodnil. Takovýto postup je v souladu s ustanovením § 48 odst. 2 s. ř. s., které soudu umožňuje, nikoli přikazuje řízení přerušit v případech citovaným ustanovením upravených. Nelze taktéž shledat důvodnou výtku stěžovatele ohledně absence řádné protokolace, neboť z protokolu, který byl přepsán pracovníkem soudu z diktafonového záznamu nevyplývá, že by stěžovatel proti protokolaci jakkoli brojil. Právní zástupce žalobce v závěrečné řeči pouze zdůraznil, „že zřejmě bylo chybně protokolováno, že strana Nové Rusko zastupuje Vladimíra Putina, není tomu tak, je jejím předsedou.“

Nejvyšší správní soud s ohledem na shora uvedené shledal kasační stížnost důvodnou, a proto napadený rozsudek městského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude městský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). O

náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 25. června 2009

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu